

Magdalena Kawa

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie (Polska)

ORCID: 0000-0001-9340-1097

Unia Europejska wobec problemu antysemityzmu. Wybrane inicjatywy

The European Union and the Problem of Antisemitism. Selected Initiatives

Abstrakt

Problem antysemityzmu, pomimo wielu inicjatyw, mających na celu jego przeciwdziałaniu, wciąż jest obecny w przestrzeni publicznej wielu państw. Dostrzeżenie niebezpieczeństwa jego występowania jest niezwykle ważne i istotne. Jednak niepokojące jest to, że pomimo wielu wysiłków, które miały doprowadzić do jego zwalczania, zjawisko to nadal jest silne. Jedną z instytucji, która w swojej działalności koncentruje się na przeciwdziałaniu antysemityzmowi jest Unia Europejska. Celem niniejszego artykułu będzie próba przedstawienia tych inicjatyw i ocenienie na ile są one skuteczne.

Słowa kluczowe: *antysemityzm, Unia Europejska, Agencja Praw Podstawowych UE, przeciwdziałanie antysemityzmowi.*

Abstract

The problem of anti-Semitism, despite many initiatives to counteract it, is still present in the public space of many countries. Recognition of the danger of its occurrence is extremely important and relevant. However, it is disturbing that despite many efforts to combat it, the phenomenon is still strong. One of the institu-

tions that in their activities focus on counteracting anti-Semitism, is the European Union. The aim of this article is to present these initiatives and to assess how effective they are.

Key words: *antisemitism, European Union, European Union Agency for Fundamental Rights, combating antisemitism.*

Wprowadzenie

Artykuł jest próbą omówienia działań podejmowanych przez Unię Europejską na rzecz zwalczania antysemityzmu. Problemu, którego obecność jest dostrzegana na poziomie UE, ale jednocześnie brakuje skutecznych narzędzi do jego rozwiązania. Wojenne doświadczenia Europy pokazały, do jak wielkiej tragedii może doprowadzić odebranie praw przysługujących mniejszości. Powojenne działania integracyjne miały zapobiegać podobnym działaniom w przyszłości.

Z perspektywy czasu widzimy jednak, że problem nie tylko nie został rozwiązany, ale pojawia się także w nowej formule – w przestrzeni online. Wieloletnie działania edukacyjne, wspierane przez UE nie przyczyniły się także do zwalczania antysemityzmu. Stanowi on wciąż wyzwanie przez całą społeczność międzynarodową, nie tylko w obszarze UE, ale także w skali światowej.

W artykule odniosę się do badań, na podstawie których Unia Europejska może oszacować, jak duży problem w obrębie UE stanowi antysemityzm. W kolejnej części przedstawię wybrane inicjatywy, które miały w swoich zamierzeniach rozwiązać problem niechęci wobec społeczności żydowskiej. W podsumowaniu postaram się ocenić, na ile działania te były skuteczne.

Źródła wiedzy o zjawisku antysemityzmu w UE

Antysemityzm, zgodnie z niewiążącą prawnie roboczą definicją IHRA¹, to „określone postrzeganie Żydów, które może się wyrażać jako nienawiść do nich. Antysemityzm przejawia się zarówno w słowach, jak i czynach skierowanych przeciwko Żydom lub osobom, które nie są Żydami, oraz ich własności, a także przeciw instytucjom i obiektom religijnym społeczności żydowskiej”.

¹IHRA – International Holocaust Remembrance Alliance, definicja została przyjęta przez 31 państw członkowskich IHRA 26 maja 2016 roku. Oprócz definicji wyszczególniono także współczesne przejawy antysemityzmu. Zob. więcej na stronie IHRA – <https://www.holocaustremembrance.com/pl/resources/working-definitions-charters/robocza-definicja-antysemityzmu-przyjeta-przez>, 06.01.2022.

Zjawisko to obecne, w przestrzeni publicznej od wieków², jednak, jak pokazują wiele badań, nieustannie stanowi problem i zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności żydowskiej. Nie jest możliwe przywołanie wszystkich raportów badających poziom antysemityzmu w poszczególnych państwach, ograniczam się jedynie do wybranych badań opracowanych przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej³, są one na tyle kompleksowe, że mogą doskonale ukazać skalę zjawiska.

Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism było jednym z pierwszych badań⁴ przeprowadzonych przez FRA. Miało ono miejsce w 2012 roku i objęło społeczność żydowską ośmiu państw UE (Belgia, Francja, Niemcy, Węgry, Włochy, Litwa, Szwecja i Wielka Brytania). Opublikowane wyniki badania pokazały jak dużym problemem jest antysemityzm w wymienionych wyżej państwach. W szczególności podkreślano zagrożenie płynące ze wzrostu działań antysemitycznych w przestrzeni online, zauważyło to prawie trzy czwarte badanych (73 proc.). Największy wzrost odnotowali badani we Francji (71 proc.), zaś najmniejszy na Litwie (16 proc.). (*Discrimination*, s. 12)

Obecność antysemitycznych wypowiedzi w Internecie może, zdaniem badanej grupy, przekładać się na wzrost przemocy i agresji wobec nich. Prawie połowa badanych (46 proc.) obawiała się, że w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy padnie ofiarą przemocy (werbalne znieważenie lub nękanie), zaś jedna trzecia badanych (33 proc.) bała się ataku fizycznego w tym samym okresie czasowym, obawy te nie były bezpodstawne bowiem 21 proc. badanych w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło przemocy werbalnej, nękania (19 proc.) i ataku fizycznego (2 proc.) ze względu na swoje żydowskie pochodzenie. (*Discrimination...*, s. 35)

Jedna z biorących w badaniu osób – kobieta w wieku 50-54 lata z Wielkiej Brytanii – powiedziała „Czuję, że od czasu mojej obecności na Facebooku doświadczyłam więcej antysemitycznych komentarzy w ciągu tych kilku lat niż wcześniej przez całe moje życie. To bardzo przygnębiające, jak szybko

²Choć termin „antysemitki” pojawił się pod koniec XIX wieku (2.09.1879 rok) w „Allgemeine Zeitung Deutschen Judentum” w zapowiedzi nowego „antysemitckiego” tygodnika.

³FRA – European Union Agency for Fundamental Rights. Powołana została w 2007 roku w celu propagowania praw podstawowych i ich skuteczniejszą ochronę w całej UE. FRA doradza instytucjom UE i rządowi krajowym w kwestiach dotyczących praw podstawowych, przede wszystkim w następujących dziedzinach: dyskryminacja, dostęp do wymiaru sprawiedliwości, rasizm i ksenofobia, ochrona danych, prawa ofiar przestępstw, prawa dzieci. Zob. więcej na stronie FRA – <https://fra.europa.eu/en>, 04.01.2022.

⁴Wcześniej FRA corocznie przygotowywało (i działania te kontynuuje do dziś) raporty – Fundamental rights: challenges and achievements oraz Antisemitism: summary overview of the situation in the UE.

wrogie komentarze i dezinformacja są przekazywane. Prowadzi to do poczucia głębokiego niepokoju, który nie powinien mieć miejsca w zróżnicowanym społeczeństwie”. (*Discrimination...*, s. 20)

W kolejnym badaniu *Experiences and perceptions of antisemitism – Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU*, którego wyniki opublikowano w 2018 roku, obejmującym już dwanaście państw⁵, wzięło udział prawie 16500 osób deklarujących się jako Żydzi stanowiąc jednocześnie 96 proc. ludności społeczności żydowskiej w krajach UE.

Omawiane badanie także nie przynosi pozytywnych wniosków. 85 proc. respondentów określa antysemityzm i rasizm jako najważniejsze problemy⁶. W opinii zdecydowanej większości badanych (89 proc.) poziom antysemityzmu wzrósł w ciągu ostatnich pięciu lat, w kraju, w którym mieszkają. (*Experience...*, s. 11) Aż 70 proc. respondentów dostrzega problem w rosnącej nietolerancji wobec muzułmanów. (*Experience...*, s. 54) Antysemityzm w sieci jest poważnym problemem dla 89 proc. badanych, zaś dla 88 proc. biorących udział w badaniu uważa, że poziom antysemityzmu w sieci wzrósł „bardzo” w ostatnich pięciu latach. (*Experience...*, s. 21)

Jeśli chodzi o indywidualne odczucia badanych osób to 11 proc. respondentów odczuło dyskryminację z powodu przynależności do mniejszości żydowskiej w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed przeprowadzonym badaniem w co najmniej w jednym z takich obszarów jak: zatrudnienie, edukacja, zdrowie lub mieszkalnictwo. Jednocześnie 77 proc. z osób doświadczających dyskryminacji nie zgłosiły tych incydentów żadnemu organowi bądź organizacji. (*Experience...*, s. 63)

11 proc. może nie wydawać się dużą liczbą, jednak należy mieć świadomość, że wynik ten może być rezultatem zachowań członków społeczności żydowskiej. Jak przyznał jeden z badanych „...wielu Żydów decyduje się nie nosić jarmulek ani nie mówić dużo na ten temat, aby nie być dyskryminowanym. Nie jesteśmy dyskryminowani, ponieważ się ’ukrywamy’”. (*Experience...*, s. 62) Potwierdzeniem tej tezy mogą być także słowa nastolatki z Belgii, która powiedziała „Noszę łańcuszek z gwiazdą Dawida, ale świadomie nie noszę go w miejscach publicznych, ponieważ staram się ten sposób uniknąć antysemickich reakcji”. (*Experience...*, s. 38) Swoją żydowską tożsamość ukrywa także kobieta mieszkająca w Szwecji, jej działania mogą wskazywać na duży problem antysemityzmu w tym kraju – „Nikt z moich znajomych w miejscu, w którym miesz-

⁵Były to następujące państwa: Austria, Belgia, Dania, Francja, Niemcy, Węgry, Włochy, Holandia, Polska, Hiszpania, Szwecja i Wielka Brytania.

⁶Spośród respondentów najwięcej francuskich Żydów (65 proc.) uznaje, że antysemityzm jest obecnie problemem w kraju.

kam, lub z którymi pracuję, nie wie, że jestem Żydówką. Nasze dzieci nie wiedzą o moim żydowskim pochodzeniu, bo przeraża mnie to, że w szkole będą słyszeć komentarze na ten temat. Nie odwiedzam już synagogi, nie jest to tego warte, gdybyśmy mieli stać się przez to celem czyjegoś ataku. Najbardziej cieszę się, że wyszłam za mąż i teraz noszę nazwisko 'Svensson'". (*Experience...*, s. 37) Zacytowane powyżej opinie nie były odosobnione, w wielu przypadkach badane osoby podkreślały, że czują strach o siebie i swoich najbliższych z powodu swojej żydowskiej tożsamości.

Podejmowane inicjatywy

Zagłada Żydów stała się jednym z tematów podejmowanych przez inicjatorów przyszłej Unii Europejskiej. Spośród osób, które dzisiaj zaliczamy do „pionierów integracji europejskiej” byli ocaleni z Holocaustu. Najczęściej wymienianą jest Simone Veil⁷. W jej biogramie umieszczonym na stronach unijnych możemy przeczytać, że „Jako ocalała z Holocaustu, po wojnie Simone Veil uznała, że trudno jest zrozumieć, jak jeden kraj europejski może prowadzić wojnę z innym. W dalszych latach swojej kariery politycznej we Francji stawała się coraz gorętszą zwolenniczką wizji Europy, w której koszmar wojny nie mógłby się nigdy więcej powtórzyć”⁸.

Wśród osób działających na rzecz zjednoczenia Europy po zakończeniu II wojny światowej była także Louise Weiss⁹. Jako członkini ruchu oporu, w czasie wojny, udało jej się ocalić przez Zagładę żydowskie dzieci. Należy jednak podkreślić, że swoje działania mające na celu pomoc Żydom rozpoczęła jeszcze przed wybuchem wojny¹⁰.

⁷Urodzona w 1927 roku jako Simone Jacob we francuskiej Nicei. W marcu 1944 roku została deportowana do Auschwitz, a stamtąd trafiła do obozu koncentracyjnego Bergen-Belsen w Niemczech, tam doczekała wyzwolenia, które nadeszło 15 kwietnia 1945 roku. Zmarła w 2017 roku.

⁸Strona Unii Europejskiej, https://european-union.europa.eu/system/files/2021-07/eu-pioneers-simone-veil_pl.pdf, 01.04.2022.

⁹Urodziła się we Francji 25 stycznia 1893 roku w Arras. Pochodziła z rodziny o korzeniach palestyńsko-żydowskich. Rodzina należała do wyższej klasy średniej – ojciec Paul-Louis Weiss był inżynierem górnictwa, zaś matka Jeanne wywodziła się z zamożnej i wpływowej rodziny Javalów z Alzacji.

¹⁰Zgodnie z zapisami na stronie www.europa.eu Louise Weiss „przekonała francuskiego ministra spraw zagranicznych Georges'a Bonnet'a do utworzenia w grudniu 1938 r. finansowanego przez rząd komitetu ds. uchodźców, który niósł pomoc Żydom uciekającym przed nazistami. Pomogła również w załatwieniu francuskich wiz dla tysiąca żydowskich dzieci, które wyjechały z Niemiec i Austrii po pogromie Żydów podczas „nocy kryształowej”. Z kolei kilkuset uchodźcom uwięzionym na pokładzie transatlantyków „Saint-Louis” i „Flandre”, po tym jak odmówiono im przyjęcia na terytorium USA, pomogła w uzyskaniu

Niestety przez lata Unia Europejska nie potrafiła poradzić sobie z problemem antysemityzmu i jej działania w tym zakresie w dużej mierze ograniczały się do wydawania deklaracji. Choć podkreślają one wagę problemu to jednak ich skuteczność pozostawia wiele do życzenia. Deklaracje są ważnymi aktami symbolicznymi jednak bez wdrażania zapisanych w niej postulatów nie doprowadzą do przeciwdziałania problemowi antysemityzmu.

Należy oczywiście wspomnieć o działaniach podejmowanych w ramach Komisji Europejskiej. W grudniu 2015 roku Katharina von Schnurbein została mianowana koordynatorką KE ds. zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego. Było to pierwsze takie stanowisko w historii KE. Do jej zadań należy współpraca z żydowskimi organizacjami i społecznościami. Kilkukrotnie w ciągu roku KE organizuje „okrągły stół”, w którym uczestniczą główne żydowskie organizacje i najważniejsze podmioty na poziomie UE. Koordynatorka jest także osobą kontaktową dla społeczności żydowskich i organizacji, a jej działania mają na celu realizację nadrzędnej strategii KE w zakresie zapobiegania rasizmowi, nietolerancji i dyskryminacji oraz ich zwalczania. Do jej obowiązków należy również współpraca z państwami członkowskimi, Parlamentem Europejskim, a także innymi unijnymi instytucjami, jak i organizacjami społecznymi czy środowiskiem akademickim. Współpraca ta ma zadanie przyczynić się do wzmocnienia działań politycznych, które w swoim zamierzeniu mają doprowadzić do zwalczania antysemityzmu. Dodatkowo, w 2019 roku, kiedy to Margaritis Schinas objął stanowisko wiceprzewodniczącego zastępcy KE, przewodnicząca KE, Ursula von der Leyen, powierzyła mu kierowanie walką z antysemityzmem w ramach jego obowiązków w obszarze promowania europejskiego stylu życia. Margaritis Schinas wspiera w jego zadaniach Katharina von Schnurbein wraz z zespołem.

Jednak i te działania nie pozwalają stwierdzić, że problem antysemityzmu zniknął z przestrzeni publicznej państw UE. Przełomową może okazać się ogłoszona 5 października 2021 roku *Strategia UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego. (EU Strategy on Combating Antisemitism and Fostering Jewish Life (2021-2030))* Zgodnie z dokumentem kraje UE zobowiązują się w latach 2021-2030 podjąć aktywne działania na rzecz zwalczania antysemityzmu.

Deklaracje i rezolucje

Zanim przejdę do omówienia Strategii warto przytoczyć kilka dokumentów, w którym poszczególne instytucje UE podkreślały wagę problemu antysemityzmu i deklarowały walkę w celu jego eliminacji. Nie jest możliwe odwołanie się w tym miejscu do wszystkich dokumentów, przedstawiam 3 wybrane, które przyjęte zostały w przeciągu ostatnich lat.

*Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 1 czerwca 2017 r. w sprawie walki z antysemityzmem*¹¹. Dokument ten podkreślał wagę problemu, jaką jest antysemityzm, występujący zarówno w przestrzeni publicznej, jak i online. W dokumencie pojawiają się zapisy zachęcające państwa członkowskie do podjęcia bardziej stanowczych działań w walce z antysemityzmem, zwrócono uwagę na konieczność wprowadzenia uprawnień dla organów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie temu zjawisku. Jednak dokument nie przewidział żadnych nowych rozwiązań, które mogłyby skutecznie rozwiązać problem antysemityzmu w Europie.

Deklaracja Rady w sprawie zwalczania antysemityzmu oraz wypracowania wspólnego podejścia do bezpieczeństwa z myślą o skuteczniejszej ochronie społeczności i instytucji żydowskich w Europie z dnia 6 grudnia 2018 r. odwołuje się do przywołanej wyżej Rezolucji. W dokumencie pojawiło się 16 punktów definiując zadania stojące przed państwami członkowskimi i Komisją Europejską w celu zwalczania antysemityzmu, ostatni siedemnasty punkt określał zadanie Rady Unii Europejskiej. Niestety, w deklaracji nie pojawiły się żadne nowe pomysły na walkę z antysemityzmem. Rada UE odwołuje się do już zaproponowanych rozwiązań zachęcając państwa członkowskie i KE do włożenia większego wysiłku w ich realizację¹².

Nawiązując do powyższego dokumentu 2 grudnia 2020 roku Rada UE zatwierdziła *Deklarację Rady w sprawie uwzględniania walki z antysemityzmem we wszystkich obszarach polityki*. Krokiem tym, Rada UE chciała pokreślić konieczność podjęcia skutecznych działań zwalczania antysemityzmu także w polityce. Nie ulega wątpliwości, że wciąż problem antysemityzmu obecny

¹¹ *Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 1 czerwca 2017 r. w sprawie walki z antysemityzmem (2017/2692(RSP))*.

¹² Pojawiły się m.in. apele i wezwania o zwiększenie przez państwa członkowskie wysiłków w celu zapewnienia bezpieczeństwa żydowskim społecznościom, instytucjom oraz obywatelom. Komisja Europejska została wezwana m.in. do kontynuacji podejmowanych już w tym zakresie tematów. W niektórych przypadkach zapisy Deklaracji pokrywają się z treścią Rezolucji PE z dnia 1 czerwca 2017 w sprawie walki z antysemityzmem. Należy jednocześnie mieć świadomość, że deklaracja ta ma wielkiej mocy prawnej i Rada wzywa, apeluje lub zachęca do podejmowania działań przez państwa członkowskie jednak nie nakłada na nie tego obowiązku.

jest w debacie politycznej, a negatywny stosunek do społeczności żydowskiej pojawia się także w programach politycznych niektórych partii czy ruchów, także tych sprawujących władzę. W deklaracji oprócz podkreślenia konieczności podejmowania skutecznych działań zwalczających antysemityzm, odniesiono się do edukacji, jako kluczowego narzędzia mogącego zapobiegać wzrostowi tego zjawiska. Niestety, także i w tym dokumencie nie pojawiły się żadne konkretne zapisy mogące świadczyć o tym, że Unia Europejska rozpocznie realne działania na rzecz zwalczania antysemityzmu.

Strategia UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego krokiem milowym?

Wspomniana już strategia to pierwszy w historii UE dokument strategiczny, który stawia sobie za cel walkę z antysemityzmem i wspieranie życia żydowskiego. W trakcie prezentacji strategii Margaritis Schinas powiedział „Antysemityzm jest nie do pogodzenia z wartościami Unii Europejskiej i naszym europejskim sposobem życia. Ta strategia – pierwsza tego rodzaju w historii – jest wyrazem naszego zobowiązania do zwalczania we wszystkich jego postaciach oraz do zapewnienia przyszłości żydowskiego życia w Europie i poza nią. Jesteśmy to winni ofiarom Zagłady, jesteśmy to winni ocalałym i jesteśmy to winni przyszłym pokoleniom”. Konieczność walki z antysemityzmem podkreślono także we wstępie do dokumentu, w którym znalazły się słowa o tym, że antysemityzm jest zagrożeniem nie tylko dla społeczności żydowskiej i życia żydowskiego, ale i dla otwartego i zróżnicowanego społeczeństwa, demokracji. Jak podkreślają autorzy dokumentu wagę problemu dostrzegają także mieszkańcy kontynentu europejskiego, zgodnie z badaniami co drugi Europejczyk postrzega antysemityzm jako problem¹³.

Środki do osiągnięcia realizacji strategii opierają się na trzech filarach. Pierwszym z nich jest zapobieganie wszelkim formom antysemityzmu i ich zwalczanie. Zgodnie z dokumentem Komisja Europejska „zmobilizuje fundusze unijne i będzie wspierać państwa członkowskie w opracowaniu i wdrażaniu strategii krajowych.” (*EU Strategy...*, s. 24) Dodatkowo zadaniem KE będzie wspieranie utworzenia ogólnoeuropejskiej sieci, która ma zwalczać nawoływanie do nienawiści w przestrzeni online. Drugi filar to ochrona i wspieranie życia żydowskiego w Unii Europejskiej. W tym obszarze KE ma wesprzeć finansowo inicjatywy mające na celu ochronę przestrzeni publicznej

¹³Chodzi o badania Eurobarometer 484: Perceptions of antisemitism, January 2019 and Experiences and perceptions of antisemitism Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU, 2018 (Second FRA Survey 2018).

i miejsc kultu. Państwa członkowskie UE zachęcane będą do zwracania się o wsparcie do Europolu w celu zwalczania terroryzmu. Komisja skupi się także na działaniach chroniących dziedzictwo żydowskie oraz podnoszące świadomość na temat życia, tradycji i kultury żydowskiej. Ostatnim filar stanowi edukacja, badania naukowe i pamięć o Holokauście. W tym zakresie „Komisja będzie promować tworzenie sieci miejsc, w których miał miejsce Holokaust, ale które nie zawsze są znane, np. kryjówek czy miejsc rozstrzelań.” (*EU Strategy...*, s. 19-20) Pamięć o Zagładzie propagować będzie poprzez wsparcie Młodych Europejskich Ambasadorów. Ze środków UE sfinansowany ma zostać europejski ośrodek badawczy, w którym poddany zostanie analizie współczesny antysemityzm i życie żydowskie. Zaś miasta kandydujące w konkursie o zdobycie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury zachęcane będą do włączania w program obchodów działań przypominających o historii społeczności żydowskiej danego miasta.

Zgodnie z dokumentem zwalczanie antysemityzmu to nie tylko zadanie UE, ale także państw członkowskich, które także zadeklarowały walkę z antysemityzmem. Użyją do tego nowych krajowych strategii lub odwołując się do już istniejących dokumentów. Przed końcem 2022 roku każde państwo UE powinno przyjąć strategię krajową, a KE ma czas do końca 2023 roku na ich ocenę.

Podsumowanie

Przedstawione powyżej inicjatywy zasługują na uznanie. Ich skuteczność jednak nie jest wystarczająca, aby móc mówić, że problem antysemityzmu udało się rozwiązać w przestrzeni publicznej państw członkowskich UE. Niechęć do społeczności żydowskiej nie tylko nie ustaje, ale nic nie wskazuje na to, że szybko uda się zmniejszyć skalę tego zjawiska. Niepokojące są wciąż cieszące się poparciem głosy skrajnie nacjonalistyczne, a także faszyzujące obecne w mediach tradycyjnych i społecznościowych. Rozwiązanie problemu nie jest łatwe, jednak wysiłki podejmowane w celu zapobiegania zjawisku antysemityzmu są niezbędne i służą nie tylko społeczności żydowskiej, ale także innym grupom mniejszościowym. Unia Europejska, która podkreśla wagę praw człowieka i konieczność nieustannych działań na rzecz przestrzegania tych prawa, stoi przed ogromnym wyzwaniem poprawy skuteczności swoich inicjatyw w tym temacie.

Jednocześnie problem antysemityzmu nie zniknie bez edukacji. To państwa członkowskie UE powinny dołożyć wszelkich starań, aby system szkolnictwa uwzględniał te treści w swoich programach nauczania. Unijne postulaty

nie przyniosą oczekiwanych rezultatów bez skutecznych rozwiązań na poziomie państw członkowskich. Konieczne jest budowanie świadomości i dostarczanie wiedzy o tym zjawisku oraz umiejętność osadzenia problemu antysemityzmu w koncepcji praw człowieka i dokumentów je gwarantujących.

Skuteczniejszy musi być także wymiar sprawiedliwości oraz system prewencji. Samo ujęcie tego problemu w systemie prawnym danego państwa nie daje gwarancji jego skutecznego rozwiązania. W krajach, gdzie stereotypy wobec Żydów są mocno ugruntowane, w niektórych kręgach istnieje przyzwolenie na dokonywanie takich przestępstw. Bez dostrzeżenia wagi tego problemu i skutecznego egzekwowania prawa problem nie zostanie rozwiązany.

Ogłoszona strategia może być milowym krokiem w walce z antysemityzmem. Rok 2024, w którym odbędzie się pierwszy przegląd strategii pozwoli na pierwsze wnioski na temat skuteczności Unii Europejskiej w walce z problemem uprzedzeń wobec społeczności żydowskiej i poważnym sprawdzianem na ile zobowiązania wypowiedziane z ust Margaritisa Schinasa stały się faktem, a na ile wciąż pozostały w sferze deklaracji.

Bibliografia

- Experiences and perceptions of antisemitism Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU*, Luksemburg 2018.
- Deklaracja Rady w sprawie uwzględniania walki z antysemityzmem we wszystkich obszarach polityki*, 2020.
- Deklaracja Rady w sprawie zwalczania antysemityzmu oraz wypracowania wspólnego podejścia do bezpieczeństwa z myślą o skuteczniejszej ochronie społeczności i instytucji żydowskich w Europie*, 2018.
- Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism*, FRA – European Union Agency for Fundamental Rights, Luksemburg, 2014.
- EU Strategy on Combating Antisemitism and Fostering Jewish Life (2021-2030)*, 2021.
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 1 czerwca 2017 r. w sprawie walki z antysemityzmem (2017/2692(RSP))*.

Correspondence concerning this paper should be addressed to Dr. Magdalena Kawa – Assistant Professor in Political Science – Department of International Relations The University College of Applied Sciences in Chełm (Poland). E-mail: magdalena.kawa@gmail.com